

Pintavesien ryhmittely vesienhoidon toisella suunnittelukaudella

1. Pintavesien ryhmittelyn periaatteet

Pintavesimuodostumien tilaa arvioitaessa ja seurattaessa voidaan samankaltaisia pintavesiä tarkastella ryhminä (VNA vesienhoidon järjestämisestä 1040/2006, 3 §). Ryhmittelyllä pyritään jäsentämään pintavesiä koskevaa aineistoa ja rationalisoimaan sen käsittelyä siten, että riittävän samankaltaisia vesiä tarkastellaan kokonaisuuksina. Ryhmittelyä voidaan käyttää pintavesien tilan arvioinnissa, seurannassa, luokittelussa sekä niitä koskevien toimenpiteiden suunnittelussa ja raportoinnissa.

Ryhmittelyä käytetään vesienhoidon toisella suunnittelukaudella tilan arvioinnissa. Sen avulla on mahdollista saada tila-arvio useammasta vesimuodostumasta kuin mihin seuranta kohdistuu. Vastaavasti seurantaan valituissa vesimuodostumissa joudutaan järjestämään riittävän monipuolinen ja tihevälinen seuranta luotettavan, koko ryhmää koskevan tiedon saamiseksi. Vesienhoitoalueen seurantaohjelmaan tulisi siten kuulua useampi ryhmää edustava seurantapaikka. Ryhmää kuvaavia eri biologisia tai fysikaalis-kemiallisia laatutekijöitä voidaan joissakin tapauksissa seurata ryhmän sisällä eri pintavesimuodostumista. Ryhmittelyn tavoitteena on mahdollistaa ensimmäisissä vesienhoitosuunnitelmissa tarkasteltujen järvien ja jokivaluma-alueiden kokorajoja pienempien vesimuodostumien sisällyttäminen kattavammin vesienhoidon suunnitteluun ja lisätä tila-arvioitujen järvi- ja jokimuodostumien määrää.

Ryhmittelyä voidaan käyttää alle 5 km² kokoisissa järvimuodostumissa ja valuma-alueeltaan alle 200 km² kokoisissa jokimuodostumissa. Tiettyyn ryhmään kuuluvien pintavesimuodostumien ekologisen ja kemiallisen tilan tulee olla samankaltainen, joten kaikki saatavilla oleva paikallisasiantuntemus ja vesimuodostuman tilaan liittyvä tieto tulee ryhmittelyssä ottaa huomioon. Ryhmittelyn lähtökohtana on aina sama pintavesityyppi. Eri pintavesityyppeihin kuuluvia vesiä ei voida yhdistää samaan ryhmään. Sen lisäksi ryhmittelyssä käytetään apuna tietoa kuormituksen suuruudesta. Vesimuodostumiin, joihin kohdistuu merkittävää pistemäistä kuormitusta, ei ryhmitellä. Pistekuormituksesta aiheutuvien haitallisten aineiden päästöjen ja niiden vaikutusten seuranta tulee järjestää tapauskohtaisesti osana toiminnallista seuranta. Rannikkovesimuodostumissa ei ole tarvetta ryhmittelyyn, koska tilaluokittelu puuttuu vain 12 rannikkovesimuodostumalta.

Ryhmittelyä varten samaan tyyppiin kuuluvat pintavesimuodostumat jaetaan hajakuormitusluokkiin (ks. kohta 2) ja tarvittaessa edelleen jaotellaan kuormituksen aiheuttajan mukaan. Ryhmittelyä voidaan soveltaa vain, jos hajakuormituksen tai luonnonhuhutouman osuus vesimuodostumaan kohdistuvasta fosforin ja typen kokonaiskuormituksesta on hallitseva. Pintavesimuodostumia, joihin kohdistuu vain hyvin vähäinen ihmistoiminnasta aiheutuva pistekuormitus, voidaan tarvittaessa ryhmitellä. Tällöin lähtökohtana on, että luonnon huuhtoutuma ja laskeuma muodostavat kokonaisfosforin ja/tai -typen kuormituksesta hallitsevan osan. Yksiselitteisiä luokkarajojen määräytymisperusteita ulkoisen kuormituksen tasolle ei ole voitu vesistöjen erilaisista ominaispiirteistä johtuen osoittaa. Ihmistoiminnasta aiheutuvan vaikutuksen taso siis vaihtelee erityyppisissä vesissä. Esimerkiksi kuormitus, jonka vaikutus savimaiden jokivesistöissä on suurehko, voi kangasmaiden jokivesistöissä johtaa vakaviin vaikutuksiin.

2. Pintavesien ryhmittelyn toteuttaminen vaiheittain

1. Ryhmittelyä voidaan soveltaa keskenään samaa pintavesityyppiä oleviin alle 5 km² järviuodostumiin ja valuma-alueeltaan alle 200 km² jokiuodostumiin.
2. Sellaiset vesiuodostumat, joihin kohdistuu merkittävää pistekuormitusta tai merkittäviä hydrologis-morfologisia paineita, käsitellään erikseen.
3. Sellaiset vesiuodostumat, joiden tilan jo entuudestaan tiedetään poikkeavan muiden samantyyppisten vesiuodostumien tilasta, käsitellään erikseen.
4. Määritetään pintavesiuodostuman valuma-alueen hajakuormituksen kokonaisfosforin ja kokonaistypen maa-alaa kohden laskettu ominaiskuormitustaso (kg km⁻²a⁻¹) vesistömallijärjestelmän kuormituslaskennan (VEMALA) tietojen perusteella.
5. Edellisen kohdan mukaiset valuma-alueet luokitellaan seuraaviin *viitteellisiin* hajakuormituksen luokkiin (maa-alaa kohden laskettu kok-P:n ja kok-N:n kokonaiskuormitus):

Luokka 1: ilmentää vertailuolaja:	<5 kg P km ⁻² a ⁻¹	<50 kg N km ⁻² a ⁻¹
Luokka 2: vähäinen hajakuormitus:	5-10 kg P km ⁻² a ⁻¹	50–100 kg N km ⁻² a ⁻¹
Luokka 3: kohtalainen hajakuormitus:	10–20 kg P km ⁻² a ⁻¹	100–200 kg N km ⁻² a ⁻¹
Luokka 4: suurehko hajakuormitus:	20–40 kg P km ⁻² a ⁻¹	200–400 kg N km ⁻² a ⁻¹
Luokka 5: vakava hajakuormitus:	>40 kg P km ⁻² a ⁻¹	>400 kg N km ⁻² a ⁻¹

6. Saman haja-kuormitusluokan ja tyyppin sisällä olevista pintavesiuodostumista voidaan muodostaa ryhmä. Luokissa 1 ja 2 olevia vesiuodostumia voidaan myös keskenään yhdistää ryhmäksi. Hajakuormitusluokkien 4 ja 5 pintavesiuodostumiin ei sovelleta ryhmittelyä. Jos kokonaisfosfori ja kokonaistyyppi osoittavat eri kuormitusluokkaa, käytetään kokonaisfosforin mukaista luokkaa.
7. Saman kuormitusluokan omaava pintavesiuodostumaryhmä voidaan tarvittaessa edelleen ryhmitellä kuormituksen aiheuttajan mukaisiin ryhmiin. Tämä edellyttää, että kyseisen kuormituksen aiheuttajan osuus pintavesiuodostumien kokonaiskuormituksesta on yli kolmasosa.
8. Vesiuodostuman tilaluokka tallennetaan HERTTA-järjestelmän osioon *Vesienhoito, pintavedet, 2. suunnittelukausi*. Näytöllä *Vesiuodostuman tilan luokittelu, tietojen päivitys* valitaan luokituksen tasoksi "Arvioidaan muiden vesiuodostumien perusteella".